

**РЕГУЛАТИВА (ЕС) бр. 550/2004 на Европскиот парламент
и Советот
од 10 март 2004 година,
за давање на услуги во воздухопловната навигација
во единственото европско небо**

(Пропис за давање на услуги)

ЕВРОПСКИОТ ПАРЛАМЕНТ И СОВЕТОТ НА
ЕВРОПСКАТА УНИЈА,

Имајќи ја предвид Спогодбата со која се основа
Европската заедница, а посебно член 80 (2) од истата,

Имајќи го предвид предлогот од Комисијата¹,

Земајќи го предвид мислењето на Европскиот
комитет за економски и социјални прашања²

Земајќи го предвид мислењето на Комитетот за
региони³

Делувајќи согласно постапката наведена во член 251
од Спогодбата⁴, имајќи го предвид заедничкиот текст
одобрен од страна на Комитетот за посредување на
11 декември 2003 година,

При што:

- (1) Земјите членки ги организирале, до различни
степените, своите национални даватели на услуги
во воздухопловната навигација со зголемување
на нивното ниво на автономија и слобода при
давање на услуги. Многу е битно да се обезбеди
дека минималните барања на јавниот интерес се
исполнуваат во оваа нова поставеност.
- (2) Извештајот на Групата на експерти за
единственото европско небо од ноември 2000
година, ја потврди потребата од правила на ниво
на Заедницата за да се направи разлика помеѓу
обезбедување на нормативни услуги и давање на
услуги и за воведување на систем за издавања на
уверенија со цел заштита на барањата на
интересот на јавноста, пред се во однос на
безбедноста, и за подобрување на механизмите за
наплата.

¹ ОЈ С 103 Е, 30.4.2002, стр. 26

² ОЈ С 241, 7.10.2002, стр. 24

³ ОЈ С 278, 14.11.2002, стр. 13

⁴ Став на Европскиот парламент од 3 септември 2002 година
(ОЈ С 272 Е, 13.11.2003 год., стр. 303), заедничкиот став
на Советот од 18 март 2003 година (ОЈ С 129 Е, 3.6.2003
год., стр. 16) и ставот на Европскиот парламент од 3 јули
2003 година (кој сеуште не е објавен во Службениот
весник). Законската одлука на Европскиот парламент од
29 јануари 2004 година и Одлуката на Советот од 2
февруари 2004.

(3) Регулацијата (ЕС) бр. 549/2004 на Европскиот
парламент и Советот, од 10 март 2004 година
(рамковен Пропис) (⁵) ја утврдува рамката за
создавање на единственото европско небо.

(4) Со цел да се создаде единственото европско
небо, треба да се усвојат мерки за да се обезбеди
безбедно и ефикасно давање на услуги во
воздухопловната навигација во склад со
организацијата и користењето на воздушниот
простор како што е предвидено во Регулацијата
(ЕС) бр. 551/2004 на Европскиот парламент и на
Советот, од 10 март 2004 година, за
организирање и користење на воздушниот
простор на единственото европско небо
(Регулатива за воздушниот простор) (⁶).
Воспоставувањето на хармонизирана
организација за давање на вакви услуги е важно
со цел да се одговори соодветно на барањата на
корисниците на воздушниот простор и да се
регулира воздушниот сообраќај на еден сигурен
и ефикасен начин.

(5) Обезбедувањето на услуги на контролата на
летање како што се предвидува со овој Пропис, е
поврзано со користењето на правата на државен
надлежен орган, кои права не со од економска
природа оправдувајќи ја примената на
Спогодбата за правила во конкуренција.

(6) Земјите членки се одговорни за следење на
сигурното и ефикасно обезбедување на услуги во
воздухопловната навигација, како и за
контролата врз давателите на услуги во
воздухопловната навигација за тоа дали тие се
придржуваат кон важечките услови утврдени на
ниво на Заедницата.

(7) На земјите членки треба да им се дозволи да и им
ја доверат на преорганизираните организации, кои
имаат техничко искуство, верификацијата на
придржувањето на давателите на услуги во
воздухопловна навигација кон важечките услови
утврдени на ниво на Заедницата.

(8) Рамномерна /непречена работа на системот за
воздушен сообраќај, исто така, бара униформни и
високи стандарди за безбедност кај давателите на
услуги во воздухопловната навигација.

⁵ Види стр. 1 од овој Службен весник.

⁶ Види стр. 20 од овој Службен весник.

- (9) Треба да се склучат договори со цел да се усогласат системите за издавање на дозволи на контролорите, заради подобрување на расположливоста со контролори и за поддршка на заемното признавање на дозволи.
- (10) За време додека се гарантира постојаноста на давање на услуги, треба да се воспостави заеднички систем за издавање на уверенија на давателите на услуги во воздухопловната навигација, во кој систем се опфатени начините за дефинирање на правата и обврските на давателите и за постојано надгледување на придржувањето кон таквите услови.
- (11) Условите приложени кон уверенијата треба да се реално оправдани и недискриминаторски, пропорционални и транспарентни, и во склад со релевантните меѓународни стандарди.
- (12) Уверенијата треба взаемно да се признаваат од страна на сите земји членки со цел да им се овозможи на давателите на услуги во воздухопловната навигација да даваат услуги во земја членка, која не е земјата во која тие ги добиле своите уверенија, во рамките на ограничувањата на условите за безбедност.
- (13) Давањето на услуги во областа на комуникацијата, навигацијата и надзорот, како и во областа на воздухопловните податоци, треба да се организира согласно условите на пазарот, имајќи ги предвид посебните карактеристики на овие услуги и одржувањето на високо ниво на безбедност.
- (14) Во интерес на олеснување на сигурното водење на воздушниот сообраќај преку границите на земјите членки во корист на корисниците на воздушниот простор и нивните патници, системот за издавање на уверенија треба да предвидува рамка која им овозможува на земјите членки да определат даватели на услуги во воздушниот сообраќај, без разлика каде им се издадени уверенијата.
- (15) Врз основа на своите анализи за прашања за безбедноста, земјите членки треба да се во можност да определат еден или повеќе даватели на метеоролошки услуги што се однесува до севкупниот или дел од воздушниот простор кој е под нивна надлежност, без потреба да се организира прибирање на понуди.
- (16) Давателите на услуги во воздухопловната навигација треба да воспостават и одржуваат тесна соработка со воените власти кои се одговорни за активности кои можат да влијаат врз општиот воздушен сообраќај, со склучување на соодветни договори.
- (17) Пресметките на сите даватели на услуги во воздухопловната навигација треба да предвидуваат максимална транспарентност.
- (18) Воведувањето на усогласени основни начела и услови за пристап до оперативните податоци треба да го олесни обезбедувањето на услугите во воздухопловната навигација и работењето на корисниците на воздушниот простор и на аеродромите согласно новата поставеност.
- (19) Условите за наплата на надоместоци кои се применуваат на корисниците на воздушниот простор треба да бидат фер / непристрасни и транспарентни.
- (20) Надоместоците за корисниците треба да обезбедат надомест за средствата и услугите кои ги даваат давателите на услуги во воздухопловната навигација и земјите членки. Висината на надоместоците за корисниците треба да е пропорционална со трошоците, земајќи ги предвид целите на безбедноста и економската ефикасност.
- (21) Не треба да постои дискриминација помеѓу корисниците на воздушниот простор во врска со обезбедувањето на подеднакви услуги во воздухопловната навигација.
- (22) Давателите на услуги во воздухопловната навигација нудат извесни средства и услуги кои се директно поврзани со летањето на воздухопловите, трошоците кои тие треба да се во можност да се надоместат согласно начелото "корисникот плаќа", што значи дека корисниците на воздушниот простор треба да платат за трошоците кои тие ги генерираат во, или околу, точката на користење.
- (23) Важно е да се обезбеди транспарентност на трошоците кои се појавуваат од користење на средствата и давањето на услуги. Sprema тоа, секоја измена во системот или висината на надоместоците треба да им се образложи на корисниците на воздушниот простор; овие измени или инвестиции предложени од страна на давателите на услуги во воздухопловната навигација треба да се образложат како дел од размената на податоци помеѓу раководните тела и корисниците на воздушниот простор.
- (24) Треба да постои можност за прилагодување на надоместоците што придонесува кон зголемување на капацитетот на системот. Финансиските иницијативи може да преставуваат корисен начин за забрзување на воведување на опрема на земја и во авиони со што се зголемува капацитетот, начин за подобрување на извршувањето или за

ублажување на потешкотијата при изборот на не баш посакувани насоки.

- (25) Во смисла на овие приходи кои се собираат за да се обезбеди реално враќање на средствата, а кои се во директна врска со заштедите кои се добиваат од ефикасните подобрувања, Комисијата треба да ја проучи можноста за утврдување на резерва со цел да се намали влијанието од неочекувано зголемување на надоместоците за корисниците на воздушниот простор во периоди на намален обем на сообраќај.
- (26) Комисијата треба да ја разгледа остварливоста за организирање на привремена финансиска помош за мерки за зголемување на капацитетот на европскиот систем за контрола на летање во целост.
- (27) Утврдувањето и наметнувањето на надоместоци за корисниците на воздушниот простор треба, редовно, да се проценува од страна на Комисијата, во соработка со Eurocontrol, и националните надлежни органи за контрола и корисниците на воздушниот простор.
- (28) Поради посебната чувствителност на податоците кои се однесуваат на давателите на услуги во воздухопловната навигација, националните надлежни органи за контрола не треба да обелоденуваат податоци кои се опфатени со обврската за професионална тајност, без штета по организирање на систем за надгледување/следење и објавување на извршувањето на овие даватели.

ГО ДОНЕСОА ОВОЈ ПРОПИС:

ГЛАВА I

ОПШТО

Член 1

Обем и цел

- Во рамките на обемот на рамковниот Пропис, овој Пропис се однесува на обезбедувањето на услуги во воздухопловната навигација во единственото европско небо. Целта на овој Пропис е да се воспостават општи/заеднички услови за безбедно и ефикасно давање на услуги во воздухопловната навигација во Заедницата.
- Овој Пропис се однесува/применува на давањето на услуги во воздухопловната навигација во општиот воздушен сообраќај согласно и во рамките на рамковниот Пропис.

Член 2

Задачи на националните надлежни органи за контрола

- Националните надлежни органи за контрола споменати во член 2 на рамковниот Пропис мора да обезбедат соодветна контрола врз примената на овој Пропис, особено што се однесува на безбедната и ефикасна работа на давателите на услуги во воздухопловната навигација кои даваат услуги во воздушниот простор кој е под надлежност на земјата членка која го именувала или воспоставила односниот надлежен орган.
- За таа цел, секој национален надлежен орган за контрола мора да организира соодветни прегледи и инспекции за да го потврди придржувањето кон условите наведени во овој Пропис. Односниот давател на услуги во воздухопловната навигација мора да ја олесни/овозвозможи оваа работа.
- Што се однесува на функционалните блокови на воздушниот простор кои се протегаат во воздушниот простор кој спаѓа под надлежност на повеќе од една земја членка, засегнатите земји членки склучуваат спогодба за контролата предвидена во овој член врз давателите на услуги во воздухопловната навигација кои даваат услуги во овие блокови. Земјите членки може да склучат спогодба за контролата предвидена во овој член врз давателите на услуги во воздухопловната навигација кои даваат услуги на земја членка во која не се наоѓа главното седиште на давателот на услуги.
- Националните надлежни органи за контрола склучуваат соодветни спогодби за меѓусебна тесна соработка со цел да се обезбеди соодветна контрола врз давателите на услуги во воздухопловната навигација кои имаат важечки уверенија од една земја членка кои, исто така, даваат услуги во воздушниот простор кој е под надлежност на друга земја членка. Оваа соработка мора да опфаќа и договори за справување со случаи кога нема придржување кон важечките општи/заеднички услови наведени во член 6 или условите наведени во Додаток II.

Член 3

Овластени организации

- Националните надлежни органи за контрола може да решат да ги поверат, во целост или делумно, прегледите и инспекциите спомнати во член 2(2) на признати организации кои ги исполнуваат условите наведени во Додаток I.

2. Овластувањето дадено од страна на национален надлежен орган се признава за валидно во рамките на Заедницата со период на обнова од три години. Националните надлежни органи за контрола може да и наложат на било која овластена организација лоцирана во Заедницата да го преземе вршењето на овие прегледи и инспекции.

Член 4

Услови за безбедност

Комисијата мора, согласно постапката наведена во член 5(3) од рамковниот Пропис, да ги воочи и прифати регулативните услови на Eurocontrol за безбедност (ESARRs) и подоцнежните измени и дополнувања на овие услови во рамките на обемот на овој Пропис, кои мора да бидат задолжителни согласно правото/прописите на Заедницата. Истите се објавуваат во *Службениот весник на Европската унија*, во форма на референци/повикувања на ESARR-ите.

Член 5

Издавање на дозволи на контролорите

Колку што е можно поскоро, по влегување во сила на овој Пропис, Комисијата доставува, ако е соодветно, до Европскиот парламент и до Советот предлог во врска со издавање на дозволи на контролорите.

ГЛАВА II

ПРАВИЛА ЗА ДАВАЊЕ НА УСЛУГИ

Член 6

Општи услови

Општи услови за давање на услуги во воздухопловната навигација мора да се утврдат согласно постапката наведена во член 5(3) од рамковниот Пропис. Општите услови мора да го опфаќаат следното:

- техничка и оперативна способност и соодветност,
- системи и постапки за управување со безбедноста и квалитетот,
- системи за пријавување,
- квалитет на услуги,
- финансиска моќ,
- покриеност со одговорност и осигурување,

- структура на сопственост и организација, вклучувајќи ја и заштитата од конфликти на интереси,
- човечки ресурси, вклучувајќи соодветни планови за вработување на персонал,
- обезбедување.

Член 7

Издавање на уверенија на даватели на услуги во воздухопловната навигација

1. Давањето на сите услуги во воздухопловната навигација во рамките на Заедницата мора да подлежи на издавање на уверенија од страна на земјите членки.
2. Барањата за уверение се доставуваат до националниот надлежен орган за контрола на земјата членка во која е сместено главното седиште на барателот и, ако има, неговото регистрирано биро.
3. Националните надлежни органи за контрола им издаваат уверенија на даватели на услуги во воздухопловната навигација каде тие се придржуваат кон општите/заедничките услови наведени во член 6. Уверенијата може да се издаваат посебно за секој вид на услуга во воздухопловната навигација како што е утврдено во член 2 на овој рамковен Пропис, или за пакет од вакви услуги, меѓу другото, каде давател на услуги во воздухопловната навигација, без разлика на правниот статус, работи со и одржува свои сопствени системи за комуникација, навигација и надзор.
4. Во уверенијата мора да се наведат правата и обврските на давателите на услуги во воздухопловната навигација, вклучувајќи недискриминаторски пристап до услугите за корисниците на воздушниот простор, со посебен аспект на безбедноста. Издавањето на уверенија може да подлежи само на условите наведени во Додаток II. Овие услови мора реално да се оправдани, недискриминаторски, пропорционални и транспарентни.
5. Без разлика на наведеното во став 1, земјите членки може да дозволат давање на услуги во воздухопловната навигација на целиот или во дел на воздушниот простор кој е под нејзина надлежност без издавање на уверенија во случаи кога давателот на овие услуги ги нуди пред се за движење на воздухоплови, а не за општиот воздушен сообраќај. Во вакви случаи, засегнатата земја членка мора да ја известува Комисијата и останатите земји членки за својата одлука и преземените мерки за да се осигура

максимално придржување кон општите/заедничките услови.

6. Без штета по наведеното во член 8 и предмет на наведеното во член 9, издавањето на уверенија мора да им ја даде на давателите на услуги во воздухопловната навигација можноста да ги нудат своите услуги на други даватели на услуги во воздухопловната навигација и корисници на воздушниот простор во Заедницата.
7. Националните надлежни органи за контрола мора да го следат/пратат придржувањето кон општите/заедничките услови и условите приложени кон уверенијата. Во годишните извештаи мора да бидат вклучени и деталите за следењето, кои извештаи земјите членки треба да ги доставуваат согласно член 12(1) од рамковниот Пропис. Ако национален надлежен орган утврди дека имателот на уверение повеќе не ги исполнува овие услови, тој мора да преземе соодветни мерки за време на обезбедување на постојаност на услугите. Овие мерки може да вклучуваат и повлекување на уверението.
8. Земја членка го признава секое уверение издадено во друга земја членка согласно овој член.
9. Во исклучителни случаи, земјите членки може да го одложат придржувањето кон овој член покасно од датумот наведен во член 10(2) до шест месеци. Земјите членки мора да ја известат Комисијата за ова одложување, наведувајќи ги причините за тоа.

Член 8

Определување на даватели на услуги во воздухопловна навигација

1. Земјите членки мора да обезбедат давање на услуги во воздухопловната навигација врз ексклузивна основа во рамките на посебни блокови на воздушниот простор кој спаѓа под нивна надлежност. За оваа цел, земјите членки определуваат давател на услуги во воздухопловната навигација кој има важечко уверение во Заедницата.
2. Земјите членки ги дефинираат правата и обврските кои определените даватели на услуги треба да ги исполнат. Обврските може да опфаќаат и услови за навремено обезбедување на битни податоци со кои се овозможува идентификација на сите движења на воздухоплови во воздушниот простор кој спаѓа под нивна надлежност.

3. Земјите членки имаат дискрециони права при изборот на давател на услуги, под услов дека истиот ги исполнува условите наведени во членовите 6 и 7.
4. Што се однесува на функционалните блокови на воздушниот простор утврдени согласно член 5 од рамковниот Пропис, а кои се протегаат преку воздушниот простор за кој се надлежни повеќе од една земја членка, засегнатите земји членки заеднички определуваат еден или повеќе даватели на услуги во воздухопловната навигација, барем еден месец пред примената во блокот на воздушниот простор.
5. Земјите членки мора веднаш да ја известат Комисијата и останатите земји членки за било каква одлука во рамките на овој член што се однесува на определувањето на даватели на услуги во воздухопловната навигација во посебни блокови на воздушниот простор, а се однесува на воздушниот простор за кој тие се надлежни.

Член 9

Определување на даватели на метеоролошки услуги

1. Земјите членки може да определат давател на метеоролошки услуги кој ќе ги обезбедува сите или дел од податоците за метеоролошките услови, и тоа врз ексклузивна основа, за севкупниот или дел од воздушниот простор за кој тие се надлежни, имајќи ги предвид аспектите за безбедност.
2. Земјите членки мора веднаш да ја известат Комисијата и останатите земји членки за било каква одлука во рамките на овој член што се однесува на определувањето на давател на метеоролошки услуги.

Член 10

Односи помеѓу давателите на услуги

1. Давателите на услуги во воздухопловната навигација може да ги користат услугите на други даватели на услуги кои имаат добиено уверенија во Заедницата.
2. Давателите на услуги во воздухопловната навигација мора да им дадат законски облик на своите работни односи по пат на спогодби, во писмена форма, или истоветни правни договори, во кои се изложуваат посебните должности и функции кои ги презема секој давател и со кои се

дозволува размена на оперативни податоци помеѓу сите даватели на услуги се додека истите се однесуваат на општиот воздушен сообраќај. За овие договори се известува националниот надлежен орган или односните органи.

- Во случаи кои опфаќаат обезбедување на услуги во воздухопловната навигација, мора да се бара одобрение од засегнатите земји членки. Во случаи кои опфаќаат обезбедување на метеоролошки услуги, мора да се бара одобрение од засегнатите земји членки, ако тие определите давател врз ексклузивна основа согласно наведеното во член 9(1).

Член 11

Односи со воените надлежни органи

Земјите членки мора, во врска со политиката за општиот сообраќај, да преземат потребни чекори за да обезбедат дека спогодбите, склучени во писмена форма, помеѓу компетентните цивилни и воени надлежни органи или истоветните правни договори се утврдени во однос на управувањето во посебни блокови на воздушниот простор.

Член 12

Транспарентност на сметки

- Давателите на услуги во воздухопловната навигација, без разлика на нивниот систем на сопственост или правна форма, мора да состават список на, да ги достават на ревизија и објават своите финансиски извештаи. Пресметките мора да се придржуваат кон меѓународните стандарди за сметководство усвоени од страна на Заедницата. Онаму каде, заради правниот статус на давателот на услуги, не е можно целосно придржување, давателот мора да настојува да постигне придржување до најголем можен степен.
- Во сите случаи, давателите на услуги во воздухопловната навигација мора да ги објавуваат годишните извештаи и редовно да подлежат на независна ревизија.
- Кога се дава пакет од услуги, давателите на услуги во воздухопловната навигација мораат, во своето внатрешно сметководство, да ги означат битните трошоци и приход на службите на контролата на летање, дадени по ставки согласно основните правила на Eurocontrol за утврдување на основната цена за надоместоците за средствата на рута и за пресметување на единечната пресметковна цена и, ако е

соодветно, мора да води консолидирани сметки за други, невоздухопловни услуги, како што би се побарало од нив да го сторат тоа доколку услугите за кои станува збор би ги давале посебни претпријатија.

- Земјите членки определуваат надлежни тела кои мора да имаат право на пристап до сметките на давателите на услуги кои даваат услуги во рамките на воздушниот простор под нивна надлежност.
- Земјите членки може да ги применуваат преодните одредби од член 9 од Регулацијата (ЕЦ) бр. 1606/2002 на Европскиот парламент и Советот, од 19 јули 2002 година, која се однесува на примената на меѓународните стандарди⁷ за сметководство на давателите на услуги во воздухопловната навигација, што потпаѓаат во рамките на обемот на таа регулатива.

Член 13

Пристап до и заштита на податоци

- Се додека се однесува на општиот воздушен сообраќај, битните оперативни податоци мора, во реално време, да се разменуваат помеѓу сите даватели на услуги во воздухопловната навигација, корисници на воздушниот простор и аеродроми со цел да се олеснат нивните оперативни потреби. Податоците се користат само за оперативни цели.
- Мора да се даде пристап до битните оперативни податоци на соодветните надлежни органи, давателите на услуги кои имаат уверение, корисниците на воздушниот простор и аеродромите врз недискриминаторска основа.
- Давателите на услуги кои имаат уверение, корисниците на воздушниот простор и аеродромите утврдуваат стандардни услови за пристап до нивните битни оперативни податоци, кои се различни од оние наведени во став 1. Националните надлежни органи за контрола мора да ги одобрат овие стандардни услови. Мора да се утврдат детални правила кои се однесуваат на овие услови, ако е соодветно, согласно постапката наведена во член 5(3) од рамковниот Пропис.

ГЛАВА III

МЕТОДИ ЗА НАПЛАТА

⁷ OJ L 243, 11.9.2002 год., стр. 1.

*Член 14***Општо**

Согласно условите наведени во членовите 15 и 16, мора да се утврди метода за наплата на услугите во воздухопловната навигација, што придонесува кон постигнување на поголема транспарентност во поглед на утврдувањето, наметнувањето и спроведувањето на надоместоците за корисниците на воздушниот простор. Исто така, оваа метода мора да биде во склад со член 15 од Конвенцијата за меѓународно цивилно воздухопловство, потпишана во Чикаго во 1944 година, и со системот за наплата на надоместоците за прелети на Eurocontrol.

*Член 15***Основни правила**

1. Методата за наплата се заснова врз пресметката на трошоци за услугите во воздухопловната навигација кои ги поднесуваат давателите на услуги во корист на корисниците на воздушниот простор. Во методата овие трошоци мора да бидат распределени по категории, и тоа:
  - (a) трошоците кои треба да ги поделат помеѓу себе корисниците на воздушниот простор претставуваат севкупен трошок за обезбедување на услуги во воздухопловната навигација, вклучувајќи ги соодветните износи за камата на инвестирање/вложување на капитал и за книговодствени отписи, како и трошоците за одржување, работа, управување и администрација;
  - (b) трошоците кои овде треба да се земат предвид се оние утврдени во врска со средствата и услугите кои се обезбедуваат и даваат согласно ИКАО Регионалниот план за воздухопловна навигација, европски регион. Во нив, исто така, може да бидат опфатени и трошоците кои ги поднесуваат националните надлежни органи за надзор и/или овластените организации, како и останати трошоци кои ги претрпува односната земја членка и давателот на услуги во врска со обезбедувањето на услуги во воздухопловната навигација.
  - (c) трошоците за различни услуги во воздухопловната навигација мора посебно

да се прикажат, како што е предвидено во член 12(3).

- (d) меѓусебна помош помеѓу различни служби на контролата на летање се дозволува само кога тоа е оправдано од објективни причини, и подлежи на јасна идентификација;
  - (e) транспарентноста на основната цена за надоместоци мора да биде загарантирана. Правила за спроведување за обезбедување на податоци од страна на давателите на услуги се усвојуваат со цел да се даде можност за ревизија на предвидувањата на давателите, актуелните трошоци и приходи. Податоците редовно се разменуваат помеѓу националните надлежни органи за надзор, давателите на услуги, корисниците на воздушниот простор, Комисијата и Eurocontrol.
3. Без штета по системот на Eurocontrol за наплата на надоместоци за прелети, земјите членки мора да се придржуваат кон следните основни начела при утврдување на надоместоци согласно став 2:
    - (a) надоместоци се утврдуваат за расположливоста на услугите во воздухопловната навигација под недискриминаторски услови. Кога се наметнуваат надоместоци за различни корисници на воздушниот простор за користење на иста услуга, не смее да се прави разлика по основ на националност ниту по категорија на корисници;
    - (b) изземање на некои корисници, особено на лесни воздухоплови и државни воздухоплови, под услов дека трошоците за овие изземања нема да се пренесат на други корисници;
    - (c) услугите во воздухопловната навигација може да генерираат доволен приход кој ги надминува сите директни и индиректни оперативни трошоци, кој се предвидува за реално враќање на средствата што придонесува кон подобрување на потребниот капитал;
    - (d) надоместоците мора да ги отсликуваат трошоците за услугите во воздухопловната навигација и за средствата кои им стојат на располагање на корисниците на воздушниот простор, имајќи ги предвид односните производствени капацитети на различните типови на воздухоплови за кои станува збор;
    - (e) надоместоците мора да поттикнуваат безбедно, ефикасно и ефективно

обезбедување на услуги во воздухопловната навигација заради високо ниво на безбедност и економска исплатливост и истите мора да поттикнуваат интегрирано давање на услуги. Заради ова, овие надоместоци може да се користат за обезбедување на:

- механизми, вклучувајќи и иницијативи кои се состојат од финансиски предности и недостатоци, за поттикнување на давателите на услуги во воздухопловната навигација и/или корисниците на воздушниот простор за поддршка на подобрувањата во управувањето со тековите на воздушниот сообраќај, како што е зголемен капацитет и намалување на доцнења, одржувајќи во исто време најповолно ниво на безбедност. Одлуката дали да се применуваат овие механизми останува одговорност на секоја земја членка,

- приходи во корист на проекти наменети за помош на посебни категории на корисници на воздушниот простор и/или даватели на услуги во воздухопловната навигација со цел да се подобрат заедничките / здружените воздухопловни инфраструктури, давањето на услуги во воздухопловната навигација и користењето на воздушниот простор.

4. Правилата за применување во областите кои се опфатени со ставовите 1, 2 и 3 се утврдуваат согласно постапката наведена во член 8 од рамковниот Пропис.

Член 16

Ревизија на надоместоците

1. Комисијата мора да предвиди тековна ревизија на придржувањето кон основните начела и правила наведени во член 14 и 15, делувајќи во соработка со земјите членки. Комисијата настојува да утврди неопходни механизми за користење на стручноста/ искуството на Eurocontrol.
2. На барање на една или повеќе земји кои сметаат дека горенаведените основни начела и правила не се применуваат како што треба, или на сопствена иницијатива, Комисијата врши испитување на кој било наод за непридржување или неприменување на односните начела и/или правила. Во рок од два месеци по приемот на барањето, после сослушување на засегнатата земја членка и после извршени консултации со Комитетот за единствено небо, согласно постапката наведена во член 5(2) од рамковниот Пропис, Комисијата донесува одлука за примена на членовите 14 и 15, како и за тоа дали

вршењето на односната должност може да продолжи.

3. Комисијата ја испраќа својата одлука до земјите членки и за ова го известува давателот на услуги, се додека е правно засегнат. Која било земја членка може да ја достави одлуката на Комисијата до Советот во рок од еден месец. Советот, со квалификувано мнозинство, може да донесе поинаква одлука во рок од еден месец.

ГЛАВА IV

ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 17

Прилагодување на техничкиот напредок

1. Со цел да се постигнат прилагодувања со техничкиот напредок, може да се направат ускладувања на Додатоците согласно постапката наведена во член 5(3) од рамковниот Пропис.
2. Комисијата ги објавува, во *Службениот весник на Европската унија*, правилата за спроведување коишто се усвоени врз основа на овој Пропис.

Член 18

Доверливост

1. Ниту националните надлежни органи за контрола, кои делуваат согласно своите национални законски прописи, ниту Комисијата не смеат да обелоденуваат податоци од доверлив карактер, особено податоци за давателите на услуги во воздухопловната навигација, нивните деловни односи или елементи од нивните трошоци.
2. Ставот 1 не смее да е по штета на правата за обелоденување од страна на националните надлежни органи за контрола, кога тоа е битно заради исполнување на нивните должности, во кој случај обелоденувањето мора да е соодветно и мора да води сметка за законските интереси на давателите на услуги во воздухопловната навигација во заштита на нивните деловни тајни.
3. Покрај ова, став 1 не смее да спречува обелоденување на податоци, кои не се од доверлив карактер, согласно условите и прикажувањето на давање на услуги.

Член 19

Влегување во сила

општите/заедничките услови, како што е наведено во член 6, во *Службениот весник на Европската унија*.

1. Овој Пропис влегува во сила на 20-от ден по денот на објавување на истиот во *Службениот весник на Европската унија*.
2. Меѓутоа, членовите 7 и 8 влегуваат во сила една година после објавувањето на

Овој Пропис е во целост обврзувачки за сите земји членки кои се обврзуваат за директна примена на истиот.

Составено во Стразбур, 10 март 2004 год.

За Европскиот парламент
Претседател
П. Кокс

За Советот
Претседател
Д. Рош

*ДОДАТОК I***УСЛОВИ ЗА ОВЛАСТЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ**

Овластените организации:

- мора да бидат во состојба да докажат дека имаат големо искуство во проценување на јавни и приватни ентитети во областа на воздушниот сообраќај, особено на даватели на услуги во воздухопловната навигација, и во други слични области во едно или повеќе полиња кои се опфатени во овој Пропис,
- мора да имаат сеопфатни правила и прописи за периодични прегледи на горе-спомнатите ентитети, кои се објавени и постојано се подобруваат преку програми за истражување и развој,
- не смеат да бидат контролирани од страна на даватели на услуги во воздухопловната навигација, раководни органи на аеродроми ниту од страна на други кои се ангажирани врз комерцијална основа во обезбедувањето на услуги во воздухопловната навигација или воздушниот сообраќај,
- мора да се основани со доволен број на технички, раководен, помошен и истражувачки персонал соодветен за задачите кои треба да се извршуваат,
- мора така да се водат и со нив да се раководи на начин со кој се обезбедува доверливост на податоците кои и се потребни на администрацијата,
- мора да се подготвени да им даваат битни податоци на засегнатите национални надлежни органи за контрола,
- мора да имаат утврдена и документирана политика и цели и определеност за квалитет и да гарантираат дека оваа политика се разбира, спроведува и одржува во сите нивоа во организацијата,
- мора да изградиле, спроведуваат и одржуваат ефикасен внатрешен систем за квалитет кој се заснова врз соодветни делови од меѓународните признати стандарди за квалитет и да е во склад со EN 45004 (тела за преглед) и со EN 29001, како што е протолкувано во Условите на системот за квалитет на IACS за план за издавање на уверенија,
- мора да подлежат на добивање на потврда за својот систем за квалитет од страна на независно тело на ревизори овластени од страна на надлежните органи на земјите членки во која е лоцирана организацијата.

*ДОДАТОК II***УСЛОВИ КОИ ТРЕБА ДА СЕ ПРИЛОЖАТ КОН УВЕРЕНИЈАТА**

1. Во уверенијата се наведува:
    - (a) надлежниот надзорен орган кој издава уверенија;
    - (b) барателот (име и адреса);
    - (c) услугите за кои се има овластување/одобрение;
    - (d) изјава од барателот дека се придржува кон општите/заедничките услови, како што е дефинирано во член 6 од овој Пропис;
    - (e) датумот на издавање и периодот на важност на уверението.

  2. Дополнителните услови приложени кон уверенијата може, ако е соодветно, да се однесуваат на:
    - (a) недискриминаторен пристап кон услугите за корисниците на воздушниот простор и потребното ниво на извршување на овие услуги, вклучувајќи ги и нивоата на безбедност и интероперабилност;
    - (b) оперативните спецификации за посебни услуги;
    - (c) периодот во кој услугите треба да се дадат;
    - (d) различната оперативна опрема која треба да се користи за посебни услуги;
    - (e) доделувањето на средства на локални надлежни органи врз основа на тоа дека тие можат да се користат само за финансирање на посебни делатности или ограничувањето на извршување на услуги, кои се различни од оние кои се однесуваат на обезбедување на услуги во воздухопловната навигација;
    - (f) договорите, спогодбите или други договори склучени помеѓу давателот на услуги и трета страна, а кои се однесуваат на услугата(ите);
    - (g) обезбедување на податоци кои практично се бараат заради верификација/потврдување на придржување на услугите кон општите/заедничките услови, вклучувајќи ги и плановите, финансиските и оперативни податоци, како и помалите измени на видот и/или обемот на услугите во воздухопловната навигација кои се даваат;
    - (h) кој било други правни услови кои не се специфични за услугите во воздухопловната навигација, како што се условите кои се однесуваат на привремено одземање или одземање/повлекување на уверение.
-